

אום רשרש

מרכז מורשת לאומי

פרוגרמה
יוני 2024

תוכן העניינים

1.	הקדמה	—	3
2.	חזון ומטרות	—	4
3.	תיאור כללי	—	5
4.	נקודות העניין	—	6
5.	החושות המשוחזרות	—	9
6.	נושאי החוויה	—	10
7.	חלוקת הנושאים	—	19
8.	התצוגה בחושות	—	20
9.	מודל המפה	—	21
10.	שילוט והכוונה	—	22
11.	מהלך ומשך הביקור	—	23
12.	לוח הזמנים	—	24
13.	תקציב הפרויקט	—	25
14.	עמידות מזג אוויר וונדליזם	—	26
15.	תחרות הקונספט	—	27
16.	תכולת הגשת הקונספט	—	28

הקדמה

הפרוגרמה המובאת להלן תנסח את

קווי המתאר, הנרטיבים, אופי חוויית הביקור ואופיו הכלי של האתר וזאת בכדי להעצים, ליצור מודעות ובעיקר להפוך את האתר, לאתר שהוא בבחינת ביקור חובה בהגיעך לעיר אילת. כבר כיום חולפים מבקרים רבים, אבל בכדי להגדיל את הפופולריות ובעיקר בכדי לוודא שהסיפורים והערכים שמאחוריהם מועברים בצורה מיטבית למבקרים במקום, ויהפוך את האתר למוזיאון פתוח מודרני ועמיד לעשרות אלפי התיירים והטיילים המבקרים באילת.

הפרוגרמה תשמש כמסמך מנחה למכרז קונספט, אשר יזמין חברות תוכן להציג תכנון רעיוני, מלווה בהדמיות ומתבסס על הקווים המנחים, הן בהיבטים הנושאים והן בעקרונות החווייתיים המוצגים להלן, וזאת אל מול תקציב סגור מראש "Design to budget". החברה שתיבחר תבצע תכנון מפורט וביצוע על פי הקונספט שאותו תציג במכרז.

בקרת התכנים תבוצע על ידי שני מומחים היסטוריים מטעם המזמין, פרופסור גדעון ביגר ומר שמוליק תגר האוצר ההיסטורי של העיר אילת.

חזון ומטרות

החזון

אתר המורשת אום רשרש יהפוך
לאתר מרגש ומשמעותי ומתוך כך
יהפוך לאתר חובה למבקרים בעיר
אילת ומקור גאווה לתושבי העיר

המטרות

- ✓ הבלטת האתר ויצירת מודעות לחשיבות ההיסטורית
- ✓ הקמת מוזיאון חוץ מודרני ומעודכן להצגת מורשת העיר אילת דרך סיפורו של דגל הדיו
- ✓ הגדלה משמעותית של מספר המבקרים באתר
- ✓ הפיכת המקום לאתר חובה לכל המבקרים בעיר
- ✓ יצירת אתר שהוא מקור גאווה לתושבי העיר
- ✓ הפיכת רחבת הטקסים לאתר הטקסים הראשי של העיר אילת

קהלי היעד

- תלמידים ותנועות נוער
- חיילים וקצינים
- תיירות פנים וחוץ
- תושבי העיר
- אח"מים

□ שפות:

□ עברית

□ אנגלית

תיאור כללי

האתר ההיסטורי אום רשרש (أم الرشراش), ממוקם כ- 50 מ' מחוף ימה הצפוני של

אילת. בסמוך לאתר מצטלבות שתי דרכים היסטוריות ראשיות: 'דרב אל חאג', (דרך החוגגים) הנמשכת ממערב למזרח, ודרך הערבה, המובילה מצפון לעבר טאבה בדרום. נקודת משטרה זו הוקמה בידי הבריטים בשנת 1933 בהמשך לתחנה משטרה עות'מאנית קודמת שניצבה כ- 200 מ' מצפון-מערב לה, סמוך למקום בו ניצב המוזיאון היום. תחנה ראשונה זו שהוקמה בשנת 1906 ושכונתה "מרשש" נועדה לסמן את מוצב הגבול המערבי של עקבה שהפריד בין השטח הנתון בידי האימפריה העות'מאנית לבין השטח שהיה תחת שלטון חסות בריטי במצרים. לאחר מלחמת העולם הראשונה עבר כל האזור לידי הבריטים שהחליטו לבנות בו תחנה משמר חלופית קרובה יותר לים, על מנת להקל על העברת האספקה לחיילי המוצב.

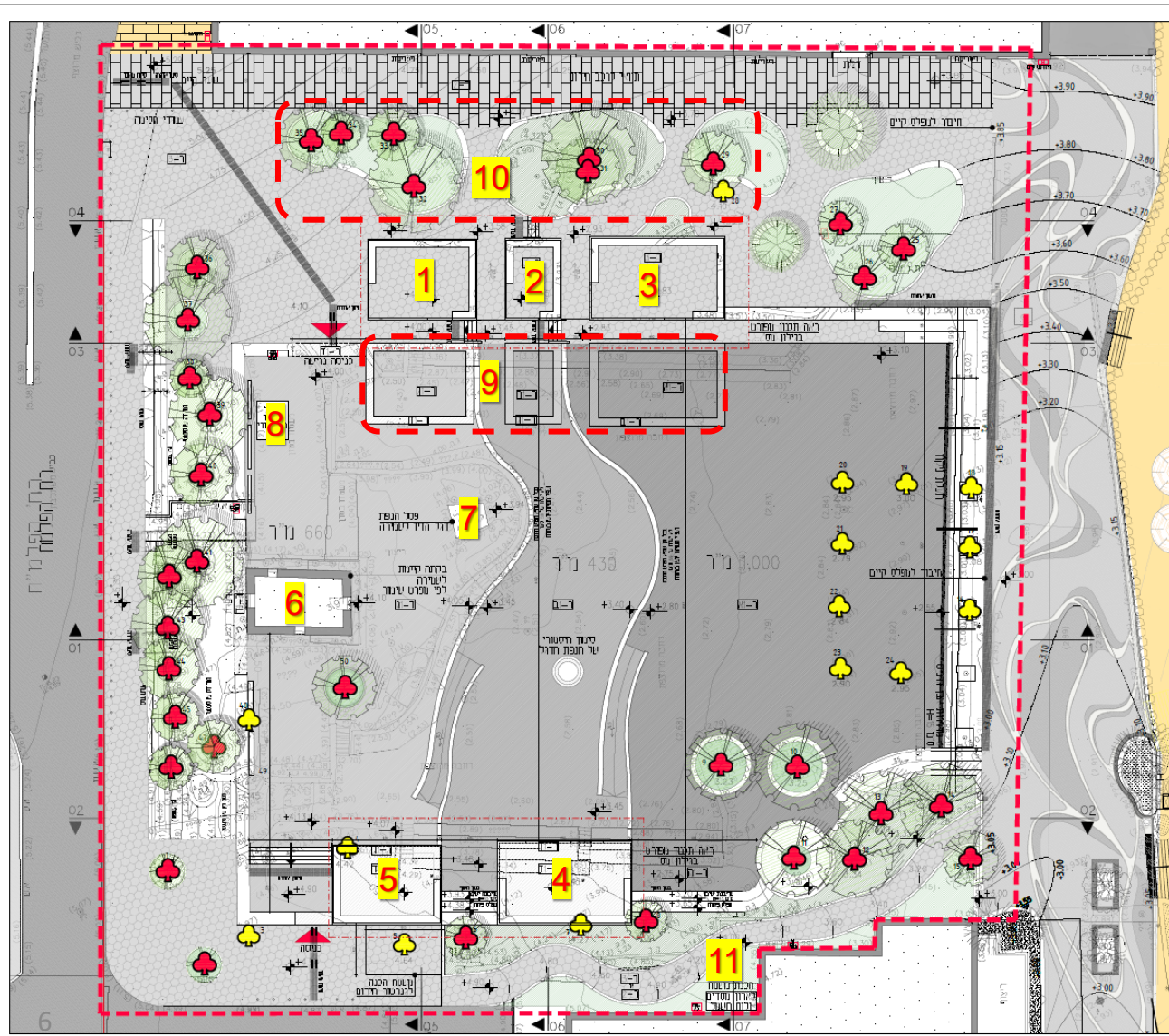
בקותות התחנה היו עשויות לבני בוץ ונבנו בכמה שלבים – בשלב ראשון נבנו 3 בקתות בצפון ומאוחר יותר נוספו 3 חדשות שיצרו את האות ח' סביב חצר מרכזית. בהמשך נבנו 3 בקתות בקרבת החוף למגוון צרכים נוספים – חדר קצינים, מגורים לשוטרים נשואים, חדר קשר, מטבח וחדר אוכל.

בשנת 1949 שוחררה תחנת המשטרה במהלך מבצע "עובדה" ע"י חטיבות הנגב- פלמ"ח וחטיבת גולני. הנפת דגל הדיו ב- 10 למרץ בחצר המשטרה, מסמלת את אחד משיאי מלחמת העצמאות. בתום המלחמה התיישבו במקום צוות הפיקוד של חיל ההנדסה שבהוראת בן גוריון שנצטוו להכשיר את הקרקע ליישוב אזרחי. בשנים הראשונות עסקו החיילים, שהתגוררו במחנה אוהלים סמוך, בסלילת דרכים לאילת, הקמת שדה תעופה, בניית מזח ימי, התקנת קווי- חשמל ובהנחת קו- המים לאילת.

בתחילת שנות ה- 50 התגוררו במקום בנוסף לחיילי הצבא, מספר דייגים חברי גרעין קיבוץ אילות. ולאחר מכן היה ניסיון להשתמש בבקתות לאירוח כמלון: "מלון ים סוף". לאחר שיוזמה זו כשלה נעזב האתר, ובאמצע שנות ה- 60 התגוררו בבקתות הנטושות רק עובדי אורח ותיירים מזדמנים. ובעקבות תוכניות פיתוח החליטו בעירייה ובמנהל מקרקעי ישראל להרוס את המבנים, החלטה שגררה סערה ציבורית שהביאה לשימורה של הבקתה המערבית האחרונה שנותרה.

בינואר 1987 החליטה מועצת עיריית אילת על הכרזת אום רשרש כאתר לאומי, ובינואר 1994 חתם שר הפנים יצחק רבין על הכרזת אום רשרש כאתר לאומי בתחום עיריית אילת.

נקודות העניין

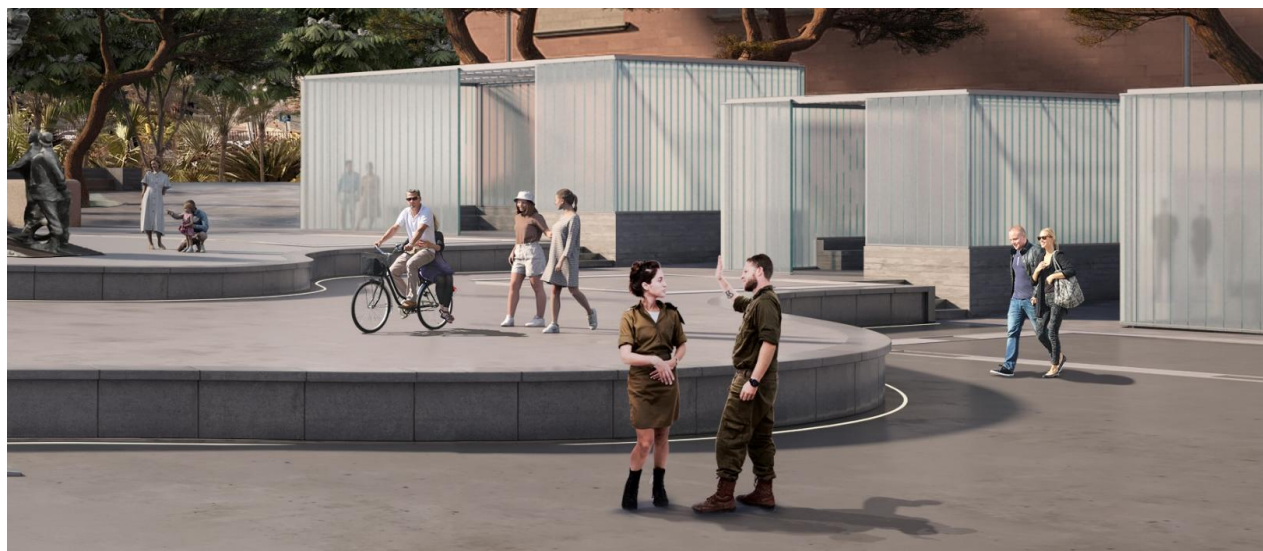
#	שם	תיאור
1-5	חושה מס. 1-5	חמשת החושות המשוחזרות, עם פרשנות אדריכלית מודרנית שבוצעה ע"י שיפמן-נתן אדריכלים.
6	חושה משוחזרת	החושה המשוחזרת באתר אום רשרש באילת היא מבנה בוך קטן עם גג סכך, המשחזר את תחנת המשטרה הבריטית שהוקמה במקום בשנת 1933.
7	פסל דגל הדיו	פסל הדיו באתר אום רשרש באילת הוקם בשנת 1996 ביוזמת עיריית אילת, החמ"ת ובשיתוף משרד הביטחון,
8	מודל המפה	מודל המפה עשוי אלומיניום ועמיד לתנאי חוץ ואפשר לייצר הדרכה ולהציג את אזור מפרץ אילת בתקופה היסטורית קדומה
9	סימון מיקום החושות	על רצפת האתר יסומנו בריצוף מיקום החושות המקורי (חושות 1-3). החושות המודרניות מוקמו במכוון צפונית למיקום המקורי בכדי לאפשר שטח רחבה גדול יותר לטובת הטקסים באתר
10	שטח פעילות נוסף	מאחורי החשות החדשות מבוצע פיתוח חוץ כולל עצים אשר יאפשר פיתוח אזור חוויות נוסף למבקרים
11	מיקום ריכוז מסדים	בנקודה זו ימוקמו ארונות המסדים לטובת הפעלת האמצעי המולטימדיה השונים באתר

נקודות העניין

נקודות העניין

החושות המשוחזרות

עטופות בפסי

זכוכית, עם פרשנות אדריכלית מודרנית שבוצעה ע"י שיפמן-נתן אדריכלים ואשר במכוון תוכננו עם חומריות שונה מהחושות המקוריות.

מבנים אלה ישמשו כמבנים אשר בתוכם יוזמנו המבקרים לשוטט ולגלות את ההיסטוריה של המקום.

כל חושה תציג נושא אחר והמבקרים יבצעו מסע של גילוי על פי העקרונות החווייתיים המוצגים בהמשך.

נושאי החוויה

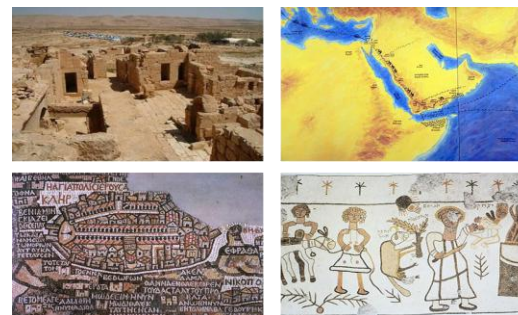
תחנת משטרת אום רשרש

המאבק העות'מאני, בריטי על האזור

אילת לאורך ההיסטוריה

שלמה המלך ומלכת שבא

הצלתה ושחזור של החושה

דגל הדיו

מבצע עובדה

מנהיגים וחוקרים באילת לפני הקמתה

נושאי החוויה

שלמה המלך, מלכת שבא, טבעות חותם ואניות תרשיש במבט היסטורי-תרבותי

רחב, אזור אום רשרש שוכן בצומת דרכים קדומה שהיוותה שער יבשתי וימי למסחר בינלאומי בתקופת בית ראשון. באותו אזור התקיימה העיר המקראית עציון גבר, אשר שימשה כנמל הדרומי של ממלכת ישראל המאוחדת, בימיו של שלמה המלך. עציון גבר מוזכרת במקרא כמוקד ימי אסטרטגי: "וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אֲנִיּוֹת בְּעֶצֶין גִּבְרָא אֲשֶׁר אֶת אֵילֹת עַל שְׁפַת יַם-סוּף בְּאֶרֶץ אֲדוֹם" (מלכים א', ט', כ"ו).

שלמה המלך, שנודע בחוכמתו ובקשריו הדיפלומטיים, שלח ספינות מסחר בהדרכת הספנים המומחים של חירם מלך צור - באניות "תרשיש", לאופיר שבערב מהנמל של עציון גבר -המזוהה כנראה בקרבת אום רשרש - אל מקומות רחוקים כמו אופיר, שם השיגו זהב, אבנים יקרות, עצי אלמוגים ותבלינים נדירים. ספינות אלה שבו לאחר חודשים עם סחורות שערכן רב, שסימלו את עושרה של ממלכת ישראל. בדרכי שלמה הלך גם המלך יהושפט, ואף הוא עשה "אניות תרשיש ללכת אופירה לזהב" אך לא שיחקה לו השעה, ואניותיו נשברו בעציון גבר (מלכים א כב, מט). החוקר יוסף ברסלבי מספר על רוחות עזות "הנופלות" מן ההרים אל מפרץ אילת, ויתכן כי הן שניפצו את צי יהושפט אל חופי המפרץ.

אחת האגדות המרתקות שמתחברות לאותה תקופה מספרת על ביקורה מלכת שבא, שליטה עשירה מדרום חצי האי ערב (כיום תימן או אתיופיה לפי פרשנויות שונות), אשר עלתה לירושלים לבחון את חכמת שלמה ולכרות עמו בריתות: "וּמַלְכַּת שְׁבָא שָׁמְעַת אֶת שְׁמֵעַ שְׁלֹמֹה לְשֵׁם ה', וַתָּבֹא לְנִסְתּוֹ בְּחִידוֹת. וַתָּבֹא יְרוּשָׁלַיִם בְּחִיל כָּבֵד מְאֹד גְּמִלִים נְשָׂאִים בְּשָׂמִים וְזָהָב רַב מְאֹד וְאֲבֹן יָקָרָה וַתָּבֹא אֶל שְׁלֹמֹה וַתַּדְּבֵר אֵלָיו אֶת כָּל אֲשֶׁר הָיָה עִם לִבָּהּ. וַיַּגֵּד לָהּ שְׁלֹמֹה אֶת כָּל דְּבָרֶיהָ, לֹא הָיָה דָבָר נֶעְלָם מִן הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא הִגִּיד לָהּ." (מלכים א', פרק י', א-יג) לדעת חוקרים מסע המלכה עבר, ככל הנראה, דרך נתיבי המדבר והים, העוברים סמוך מאוד לאזור אילת של ימינו. סיפור דומה על המלכה כתוב גם בקוראן וגם באפוס האתיופי "הכברה נגסט" המספר כי המלכה נעתרה לשלמה ומהמפגש הזה הרתה מלכת שבא, והמלך נתן לה את טבעתו, על מנת שתתן אותה לבנם המשותף לכשיוולד.

טבעת אחרת המתקשרת לאילת ומלכי יהודה היא "חותם יותם" על שמו של יותם מלך יהודה שהיה בנו של המלך עוזיהו עליו כתוב: "הוא בָּנָה אֶת אֵילַת וַיִּשְׁבֶּהָ לַיהוָה" (ספר מלכים ב', פרק י"ד, פסוק כ"ב), על טבעת חותם שנמצאה באתר תל אל ח'ליפה סמוך לאילת (המיוחסת למאה ה-8), כתוב בכתב עברי קדום "ליתם" (של יותם), לדברי הארכיאולוגים הכוונה ליותם מלך יהודה.

נושאי החוויה

אילת לאורך ההיסטוריה

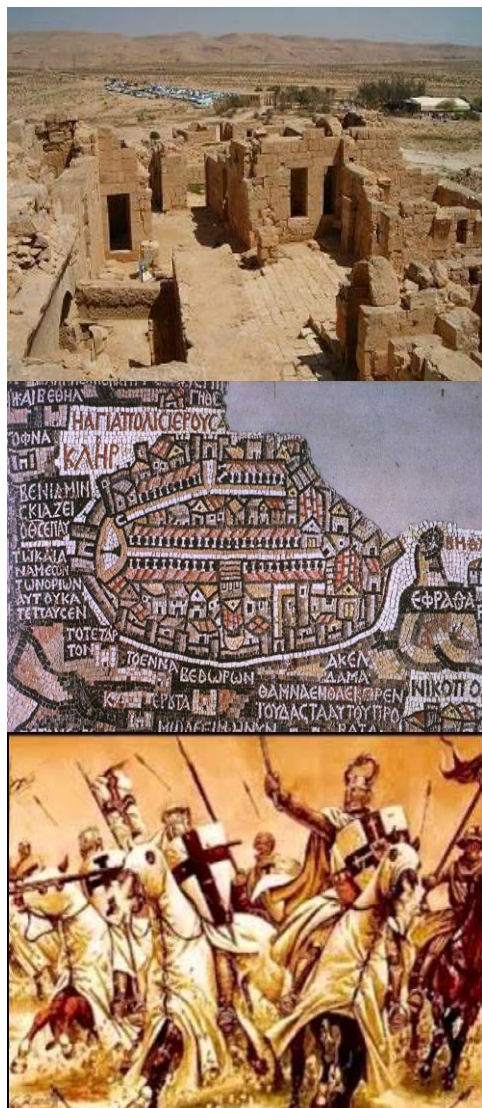
אזור אום רשרש ואילת, שימש במשך אלפי שנים כמפגש בין יבשות וכצומת דרכים בינלאומית יבשתית וימית, מיקומו לחוף מפרץ אילת ובמפגש דרכים עתיקות הפך אותו לנקודה אסטרטגית עבור עמים, ממלכות ואימפריות.

התקופה הנבטית (המאה ה-3 לפנה"ס – המאה ה-1 לספירה) האזור היה חלק מממלכת הנבטים, עם מרכז ראשי בעיר פטרה. הנבטים שלטו בדרכי הסחר שבין ערב, חצי האי סיני, והים התיכון – ובפרט על נתיבי הלבנה והבשמים. עציון גבר, הסמוכה לאום רשרש, הייתה תחנת מסחר ועגינה חשובה, דרכה עברו שיירות ומטענים אל נמל עזה דרך מכתש רמון ועבדת. נמצאו ממצאים ארכאולוגיים נבטיים באזורים הסמוכים, כולל מבנים, חרסים ומתקני מים.

התקופה הרומית והביזנטית (המאה ה-1 – המאה ה-7 לספירה) לאחר סיפוח ממלכת הנבטים לרומא בשנת 106 לספירה, הפכה עציון גבר לחלק מהפרובינציה הרומית "ערביה פטריאה". העיר הרומית איילה (Aila) הוקמה באזור עקבה של ימינו, אך שלטה גם על הגדה המערבית של המפרץ, כולל אום רשרש. הרומאים חיזקו את נתיבי המסחר, הקימו מצודות ודרכים והשתמשו בנמל הדרומי לתנועת סחורות מארץ ישראל, אפריקה וחצי האי ערב. בתקופה הביזנטית (נוצרית), נמשכה הפעילות הימית והמסחרית עד המאה ה-11 כשהסולטן סלאח א-דין כבש את האזור והמקום הפך לתחנה חשובה לשיירות החוגגים המוסלמים העולים למכה ולמדינה ממצרים.

התקופה הצלבנית (המאה ה-12 – תחילת המאה ה-13) מסעי הצלב שהחלו בנסיונות לכיבוש ירושלים מהמוסלמים, הפכו למלחמות טריטוריאליזם על כל "ארץ הקודש", במהרה ניסו הצלבנים לבסס שליטה גם בדרום הארץ כדי לשלוט על נתיבי הצליניות והמסחר. בשנת 1182 הקים הצלבן הצרפתי רנו דה שטיון שכונה בערבית "השטן הצהוב" מצודה קטנה באי האלמוגים – הקרוי גם "אי פרעה". המצודה שלטה על המפרץ כולו, כולל אזור אום רשרש ודרך עולי הרגל המוסלמים למכה, אך רנו לא הסתפק בכך ובנה חמש ספינות מעצים שנכרתו ביערות מואב, אותן העביר מפורקות על דבשות גמלים לחוף המפרץ והן הפליגו עמוסות מאי האלמוגים לינבוע בערב, ומשם הצבא הצלבני פשט ביבשה לכיוון מכה ומדינה, בדרכו בזז, הרס ושרף את כל היישובים שעבר אך צבאו הובס קילומטרים בודדים ממדינה. השליטה הצלבנית בדרום הארץ שהייתה רופפת יחסית, הסתיימה סופית עם החזרת האזור לשליטה מוסלמית במאה ה-13.

בתקופה הממלוכית (במאות ה-14 וה-15), נסללה ע"י השלטון הממלוכי במצרים 'דרכ אל חאג' - דרך שחצתה את חצי האי סיני וחיברה את ראשו של מפרץ סואץ אל מפרץ אילת ומשם התחברה לנתיב החאג' המגיע מסוריה לירדן בדרכם של עולי רגל המוסלמים לעיר הקדושה מכה.

נושאי החוויה

המאבק על אום רשרש

במחצית הראשונה של המאה ה-20, נקודת הציון הדרומית ביותר של הארץ – אום רשרש – הפכה לשדה התמודדות בין שתי מעצמות: האימפריה העות'מאנית השוקעת והאימפריה הבריטית המתבססת באזור.

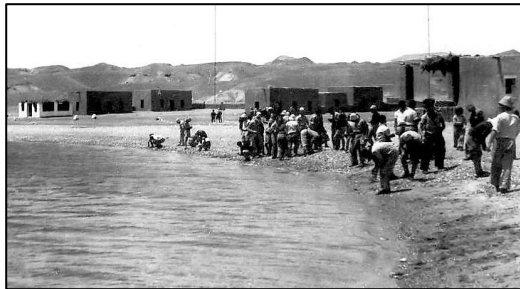
חשיבותו האסטרטגית של המקום אום רשרש שכנה על דרך המסחר הקדומה שחיברה את ערב, סיני, ארץ ישראל ומצרים. סמוך לה עברה דרך החאג' – הדרך הראשית של עולי הרגל ממצרים וצפון אפריקה למכה. מיקומה לחוף מפרץ אילת סמוך למצודת עקבה הפך אותה לנקודה בעלת חשיבות צבאית להגנת הדרכים.

הקמת תחנת המשמר התורכית מרשש (1906) בתקופה שלאחר מלחמת העולם הראשונה ועד קום המדינה, הייתה הסכמה לגבולות, ובגבול המצרי היה גם סימון, לא כך בחלק העבר ירדני עד שנת 1946. הלורד קרומר, הקונסול הבריטי בקהיר מינה את הקצין הבריטי ברמלי שהיה מושל חצי האי סיני, ייצג את עמדת בריטניה, ליצור גבול ברור בין מצרים לממלכה העותמאנית מרפיח ועד עקבה שיכלול את אום רשרש בתחום השלטון הבריטי במצרים. מנגד, הקצין העות'מאני מייג'ור רושדי ביי שפעל מעקבה לחיזוק האחיזה התורכית באזור, התנגד לניסיונות הבריטיים לקדם גבול שיכלול את מרשש הסמוכה לאום רשרש בתחום השלטון הבריטי במצרים או עבר הירדן, הוא הקים תחנת משמר קבועה במרשש, וכתוצאה מהתערבותו קו הגבול הועבר בסופו של דבר לטאבה ולא לעקבה.

הקמת תחנת המשטרה הבריטית באום רשרש (1933) לאחר הכיבוש הבריטי של ארץ ישראל במלחמת העולם הראשונה, חיפשו הבריטים דרכים לבסס שליטה בגבולות הדרומיים. לשם כך הקימו בשנות השלושים תחנות משטרה רבות בנגב ובסיני, הדרומית ביותר הוקמה בשנת 1933 משטרת אום רשרש, תחנת משטרה מבודדת (בקתות חמר) שנועדה לפקח על מעבר גבול בלתי חוקי, הברחות והסתננות מסיני ומעבר הירדן, ולבסס נוכחות פיזית בשטח שהיה נטול שליטה קבועה.

כיצד אום רשרש לא הפכה חלק ממצרים בשל השליטה הבריטית על שני הצדדים (מנדט בריטי בארץ ישראל ובמצרים כשטח חסות אחרי מלחמת העולם הראשונה), הגבולות נקבעו בהסכמים פנימיים של בריטניה עצמה – אך המצב היה מעורפל. היישוב היהודי, בעידוד המוסדות הציוניים, חיפשו דרך לביסוס נוכחות בפינה הדרומית כדי לוודא שהאזור ייכלל במדינה שתקום.

נושאי החוויה

תחנת המשטרה אום רשרש הוקמה בידי שלטונות המנדט הבריטים ב - 23 לפברואר 1933 סמוך לתחנה עות'מאנית קודמת שניצבה מצפון מערב לה שנקראה "מרשש" והוקמה בשנת 1906.

לאחר הכיבוש הבריטי של ארץ ישראל במלחמת העולם הראשונה, חיפשו הבריטים דרכים לבסס שליטה בגבולות הדרומיים. לשם כך הקימו בשנות השלושים תחנות משמר רבות בנגב, בערבה ובסיני ומשטרת אום רשרש הייתה התחנה הדרומית מכולן, בקתות תחנת אום רשרש הממוקמת ליד חוף ימה הצפוני של אילת, היו עשויות לבני בוץ מקומי ונבנו בכמה שלבים – בשלב ראשון נבנו 3 בקתות בצפון ומאוחר יותר נוספו 3 חדשות שיצרו את האות ח' סביב חצר מרכזית. בהמשך נבנו 5 בקתות בקרבת החוף למגוון צרכים נוספים - חדר קצינים, מגורים לשוטרים נשואים, חדר קשר, מטבח וחדר אוכל.

לקראת סיום המנדט הבריטי במאי 1948, ננטשה התחנה בהדרגה. עם נסיגת הבריטים, נותר המקום ללא שליטה קבועה, ועלה חשש כי כוחות מצריים יתפסו אותו בשל מיקומו האסטרטגי. בשנת 1949 במבצע "עובדה" בסיום מלחמת הקוממיות הגיעו למקום משחררי אילת והניפו את דגל הדיו ובכך קבעו את גבולה הדרומי של מדינת ישראל.

החושה המשוחזרת היא השריד האחרון שנותר מהתחנה המקורית, ומהווה כיום ליבה של חוויית הביקור באתר אום רשרש.

נושאי החוויה

מנהיגים וחוקרים באילת לפני הקמתה

למרות שאום רשרש נראתה כנקודה נידחת, היא עוררה עניין רב בקרב המנהיגות הציונית עוד לפני קום המדינה. המודעות לחשיבותה הגאואסטרטגית גברה לקראת סיום המנדט הבריטי, והביקורים החשאיים של סיירים, מג"דים ומנהיגים בשטח סללו את הדרך להכללת אילת במדינת ישראל העתידית.

דוד בן-גוריון ב-16 באפריל 1935 יצא במשלחת לעקבה יחד עם **ברל כצנלסון**, **אליהו** (אפשטיין) **אילת** (מזרחן ודיפלומט ישראלי שגריר ישראל הראשון בארצות הברית, נשיא האוניברסיטה העברית בירושלים ואזרח כבוד של העיר אילת), **משה ששון** (דיפלומט ישראלי, שבין תפקידיו כיהן כשגריר ישראל במצרים). מעקבה הגיעו הארבעה לתחנת המשטרה אום רשרש. לימים העיד בן-גוריון שכשעמד על יד תחנת המשטרה במקום אמר לשני שותפיו כי "פה נקים את אילת", בן-גוריון גילה עניין רב בדרום הארץ כחלק מתפיסת "כיבוש השממה". כתב ביומנו על החשיבות האסטרטגית של הנקודה הדרומית, בעיקר בהקשר של חזון מדינה ריבונית עם מוצא ימי דרומי (אזרח כבוד של העיר אילת).

במרץ 1940, יצא מסע שני של **בן גוריון** לאום-רשרש, מסע של ששה-עשר איש, בארבע מכוניות פרטיות גדולות: **דוד בן-גוריון** יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית ורעייתו **פולה**, בנו **עמוס** וחתנו **בן-אליעזר**. ד"ר ברנרד ג'וזף (לימים **דוב יוסף**) יועצה המשפטי של הסוכנות ורעייתו גולדי, **ישראל שייף**, יעקב אדיר, ליבנדובסקי, **ישראל גלילי**, **יצחק טבנקין**, **יוסף רוכל** (לימים אבידור) החוקר **יוסף ברסלבסקי** (ברסלבי), אזרח מרקובסקי כמלווה ומאבטח, ודודי בקס כנהג אישי. מלווה נוסף- שמריהו גוטמן. הנתביב : מירושלים לבאר-שבע, ודרך מעלה-עקריבים לעין-חוסוב (חצבה כיום) ומשם דרך הערבה לאום-רשרש. עם לינה במקום.

1934 **יצחק בן צבי** – נשיאה השני של מדינת ישראל, חוקר קהילות ישראל וסופר ביקר בתל אל חלייפה עם רעייתו **רחל ינאית בן צבי** נפגש עם הארכיאולוג נלסון גליק.

יגאל אלון מפקד חזית הדרום ואח"כ חבר הממשלה (אזרח כבוד של העיר אילת)

1945 **שמעון פרס** - (לימים **ראש הממשלה** ו**נשיא המדינה**) בשנת 1945, לקראת תום תקופת המנדט הבריטי, יצאה קבוצה בת 14 אנשי הגנה ופלמ"ח לסיור חשאי בנגב ובערבה עד מפרץ אילת ואום רשרש, בשליחות הנהגת היישוב. בין חברי הקבוצה היה שמעון פרס בן ה-22. המשימה הייתה לסייר באזור הדרומי – הלא מיושב, הלא מוכרז, והאסטרטגי – כדי לאסוף מודיעין ולבחון את האפשרות לכלול את מפרץ אילת (אום רשרש) בתחומי המדינה שתקום. הבריטים, שראו באזור הדרומי שטח רגיש מבחינה צבאית, עצרו את הקבוצה בהגיעם לאום רשרש, ע"י שוטרי תחנת המשטרה שם. הם נעצרו, וחפצים שונים שלהם הוחזרו, בגין כניסה לשטח סגור ואי-קיום תנאי הרישוי. הקבוצה נכלאה לימים אחדים (אזרח כבוד של העיר אילת).

1934 **פרופ' נלסון גליק** ארכיאולוג ורב רפורמי - גליק היה החופר העיקרי של **תל אל חלייפה**, בצד העבר ירדני. בשנת 1934 החל נלסון גליק בחפירות ומצא שם מצודה ישראלית מתקופת **מלכי יהודה** שנבנתה ונחרבה ונבנתה שוב. על פי החרסים המיוחדים וחומות העיר ושעריה, קבע גליק כי תל-אל-חלייפה היא העיר אילת או **עציון גבר**, אותה בנה **שלמה המלך** ולאחר מכן המלכים **אמציה**, **עוזיהו**, **יותם** ו**אחז** (אזרח כבוד של העיר אילת)

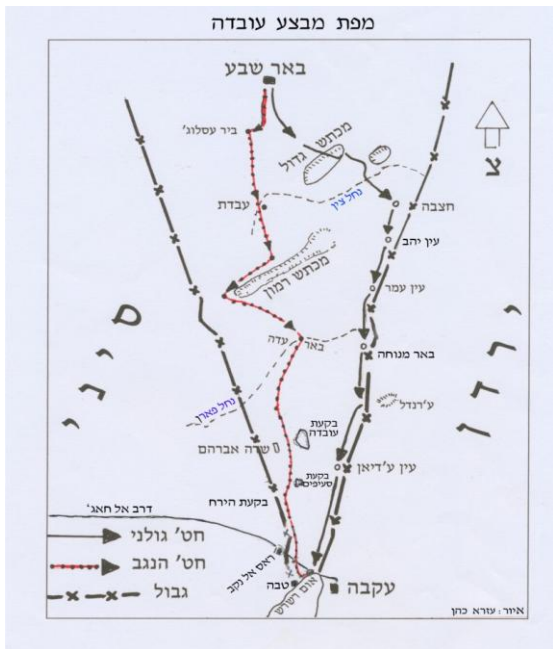
יצחק שדה ממקימי הפלמ"ח ומבכירי ה"הגנה", סייר בנגב פעמים רבות עוד בשנות ה-40. הוא היה מהתומכים בתפיסת הדרום כחלק מהמאבק המדיני לקביעת גבולות המדינה היהודית. באזור אילת, לרבות אום רשרש, התקיימו סיורי מודיעין חשאיים מטעמו בשנים שלפני מבצע "עובדה", בהובלת כוחות ה"הגנה".

בפסח 1929 יצאו **תלמידי הכתות הגבוהות של גימנסיה "הרצליה"** לטיול בן עשרה ימים לעבר הירדן. ועד עקבה ומפרץ אילת הגיעו. בראש הטיול עמדו מנהלי הגימנסיה – **ד"ר בן-ציון מוסינזון** ו**ד"ר חיים בוגרשוב**. למשלחת התלווה הרופא ד"ר אהרון בנימיני, והצלם סוסקין עם בתו תמר. היה שם גם תלמיד בשם **נחום גוטמן**.

1944 ברשות ממשלת המנדט וביזמת "ההגנה" יצאו **105 בני נוער, חברי "החוגים"** לערוך טיול לאום רשרש בן חמישה ימים, דרך מעלה העקריבים, עין חוסוב והערבה באמצעות שלוש משאיות.

שליחי קרן קיימת וקרן היסוד במהלך שנות ה-30 וה-40, נשלחו נציגים של קק"ל לבדוק את האפשרויות לחקלאות, דייג ומקורות מים בדרום הרחוק בערבה. בין היתר, נשלחו סיירים מהשומר הצעיר ומקבוצות הכשרה לחלוץ את הדרך לאזור, כולל דיווחים על אום רשרש כנקודה אסטרטגית.

נושאי החוויה

מבצע עובדה

היה אחרון מבצעי צה"ל במלחמת העצמאות, ונועד להבטיח את ריבונות ישראל בנגב הדרומי. היעד של המבצע היה להניף את דגל ישראל במקום ולבסס שליטה, ובכך להבטיח למדינה הצעירה מוצא לים סוף. מבצע עובדה יצא לפועל במרץ 1949: חטיבת גולני בפיקודו של נחום גולן פעלה לאורך הערבה והתקדמה דרומה. חטיבת הנגב בפיקודו של נחום שריג התקדמה ממזרח למצפה רמון בציר מקביל לקו הגבול בין הנגב לבין סיני, הכוחות עברו מסעות ארוכים ברגל וברכב, בתנאים מדבריים קשים, ולא נתקלו בהתנגדות קרבית. חיילי חטיבת הנגב גילו את תחנת אום רשרש ריקה מאדם בהגיעם למקום אחה"צ ב-10 במרץ 1949, בהיעדר דגל רשמי, הם ציירו בדיו דגל ישראלי על סדין לבן, והניפו אותו על תורן במקום. האירוע הפך לסמל של נחישות ואלתור ומאז הוא נקרא "דגל הדיו". כשעתיים אחריהם הגיע כוח החלוץ של גולני ושני מפקדי החטיבות שלחו את המברק המפורסם:

"העבירו לממשלת ישראל: ליום ההגנה לי"א באדר מגישות חטיבות הנגב פלמ"ח וחטיבת גולני את מפרץ אילת למדינת ישראל".

אילת (אום רשרש) ט' באדר תש"ט.

במבצע עובדה לשחרור אילת הצטרפו חברי להקת הצ'יזבטרון ללוחמי חטיבות הנגב וגולני. ללהקה היה שיר מוכן שכתב חיים חפר בשם "היי דרומה לאילת", על פי לחן רוסי. מאיר נוי טען כי יש להתאים לשיר לחן מקורי, ובמהלך הנסיעה לאילת הלחין לחן משלו לשיר, עם ההגעת חברי הלהקה בערב לאום רשרש התקיים מסדר של שתי החטיבות ודבר מפקד החזית יגאל אלון, ולאחר מכן התקיימה מסיבה בהשתתפות חברי להקת הצ'יזבטרון ששרו שני שירים חדשים: "היי דרומה לאילת" שכתב חיים חפר ו"ממצוקי הגרניט ראינוך אילת" שכתב חיים גורי.

נושאי החוויה

דגל הדיו ב-10 במרץ 1949, הגיעה חטיבת הנגב לאום רשרש (כיום אילת), בסיומו של מבצע עובדה – המבצע האחרון של מלחמת העצמאות, שנועד לקבוע שליטה ישראלית בנקודה הדרומית ביותר של הארץ. כחלק מההיערכות למבצע עוד לפני היציאה מבאר שבע, פועה אראל, המזכירה החטיבתית של חטיבת הנגב, לקחה יוזמה. בידיה הכינה דגל ישראל מאולתר, עשוי סדין לבן שעליו צוירו שני פסים כחולים ומגן דוד בעזרת דיו כחול פשוט – מכאן שמו: "דגל הדיו". כשהכוח הגיע אל אום רשרש – נקודה ריקה מכוחות אויב אך בעלת ערך אסטרטגי – שלף מפקד הפלוגה, אברהם אדן ("ברן") את הדגל שהיה מתחת לחולצתו, טיפס על התורן שניצב במרכז חצר תחנת המשטרה הבריטית והניף את דגל הדיו, רגע זה תועד בצילום האיקוני של הצלם ואחד מקציני החטיבה מיכה פרי, והפך לאחד הסמלים הבולטים של סיום מלחמת העצמאות והקמת מדינת ישראל.

מה מייצג דגל הדיו?

ריבונות – סמל לקביעת גבול דרומי בפועל למדינת ישראל.

אלתור ויצירתיות – דגל שנולד מתוך צורך ודמיון, מבלי אמצעים רשמיים.

השתתפות נשים בלחימה – דמותה של פועה אראל מדגישה את תרומתן המשמעותית של נשים גם בעורף הקרוב לחזית.

מורשת לדורות – הדגל המקורי נעלם במהלך השנים, אך סיפורו שומר על רוח התקופה. במקום ההיסטורי באילת מוצבת כיום אנדרטה המנציחה את הרגע ומחנכת דורות של מבקרים.

נושאי החוויה

שירי אילת

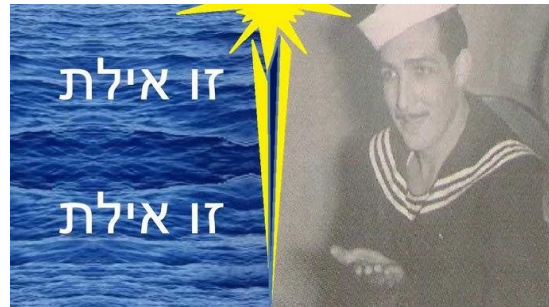
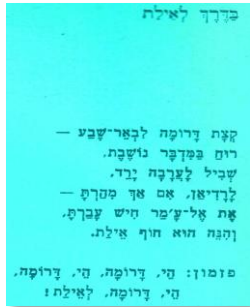
במסגרת פיתוח התוכן ההיסטורי והחוויתי באתר המורשת אום רשרש בעיר אילת, אנו מבקשים לשלב גם שירים ומוזיקה שנכתבו על אילת לאורך השנים – כחלק מהנרטיב התרבותי של העיר ומקומה בזמר העברי.

טובי היוצרים כתבו שירים על אילת, כגון, חיים חפר, משה שמיר, דליה רביקוביץ, יחיאל מוהר, עמוס אטינגר, דן אלמגור, חיים גורי, יובב כץ, נתן אלתרמן, ירון לונדון, נעמי שמר, אהוד מנור, בועז שרעבי ורבים טובים נוספים.

שירים שהפכו מזמן לנכס צאן ברזל בתרבות הישראלית, כמו, "בדרך לאילת", "כל הדרכים מובילות דרומה", "בואי לאילת", "ספני שלמה המלך", "זמר חוף", "בלדה לנלסון", "מחר", "דגל הדיו", "אילת"

מטרת השילוב היא:

- להעמיק את החיבור הרגשי והנוסטלגי של המבקרים לעיר אילת.
- להציג את הדרך בה השתקפה אילת בזמר הישראלי לאורך הדורות.
- להחיות את האווירה המקומית דרך פסקול ייחודי וישראלי.

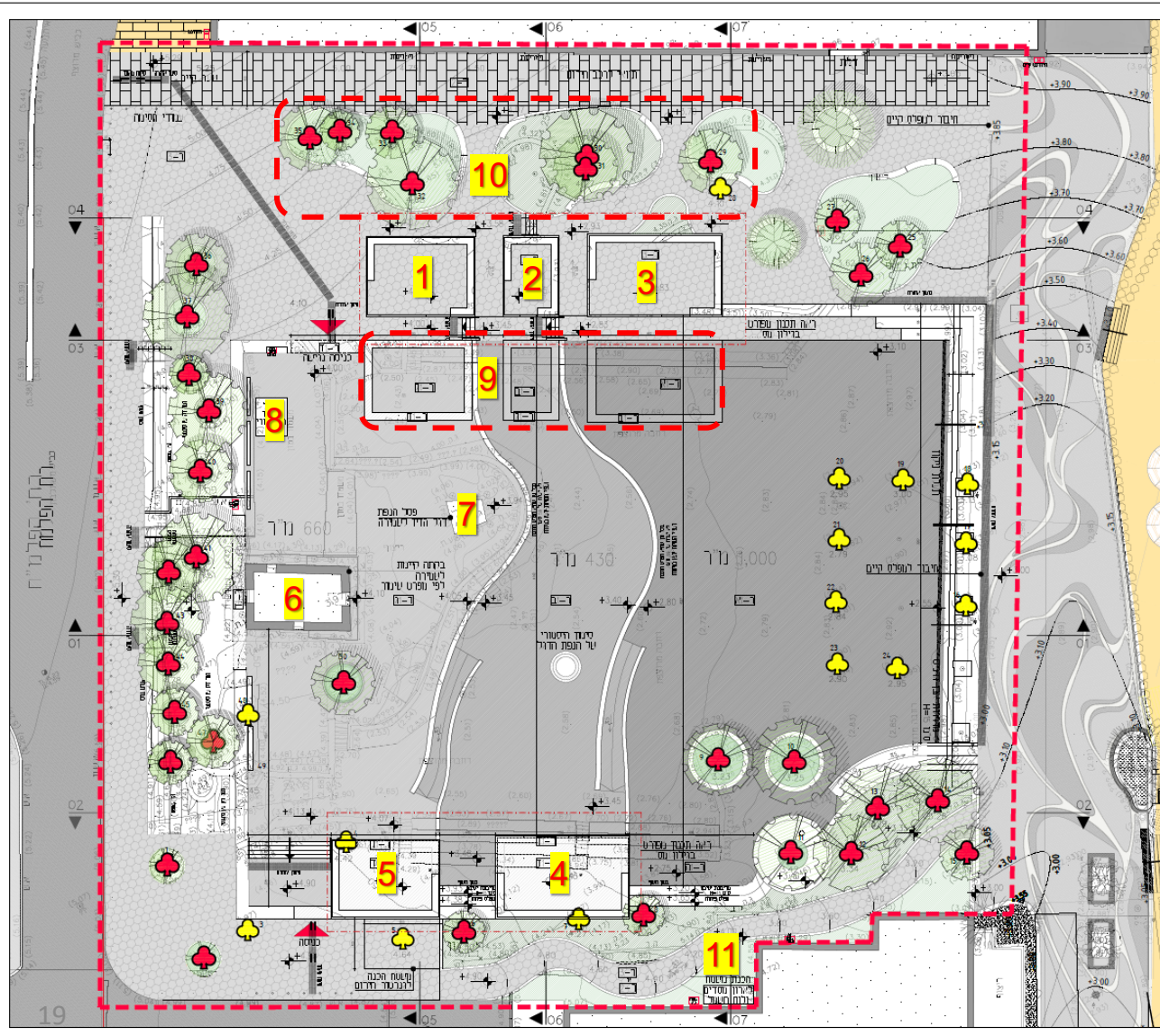
חלוקת הנושאים

שמונת הנושאים חולקו בין 8 נקודות העניין העיקריות. חשוב להדגיש, העיקרון נקבע על פי רלוונטיות הנושא לנקודת העניין, בשקלול עם חשיבות הנושא וכמות המידע בו.

הטבלה המובאת להלן היא הצעה עקרונית בלבד.

לטובת המכרז, יוכלו המציעים להגיש את הנושאים על פי בחירתם.

גיבוש החיבור בין הנושאים למיקומים השונים יבוצע במהלך שלב התכנון המפורט.

#	שם	תיאור
1	חושה מס. 1	מבצע עובדה ודגל הדיו
2	חושה מס. 2	מנהיגים וחוקרים באילת לפני הקמתה
3	חושה מס. 3	סיפור המאבק על שמירת החושות והאתר
4	חושה מס. 4	אילת לאורך ההיסטוריה
5	חושה מס. 5	שלמה המלך ומלכת שבא
6	חושה משוחזרת	הצלתה ושחזור של החושה
7	פסל דגל הדיו	סיפורו של דגל הדיו
8	מודל המפה	המאבק העותמאני - בריטי על האזור

התצוגה בחושות המשוחרות - עקרונות

עקרונות החוויה בתוך חמשת החושות ישולבו מסכי LCD, רמקולים, תמונות היסטוריות, הסברים QR קוד באם נדרש המציעים יהיו רשאים להוסיף רעיונות נוספים על פי הצעתם, בין אם פעילות אינטראקטיבית, רקעים מוסיקליים וכדומה

אמצעי התצוגה

1. מסכי LCD ומערכת רמקולים

- על קירות החללים של החושות המשוחרות יותקן מסך LCD
- בתקרת החלל יותקנו רמקולים

2. תמונות ושלטים

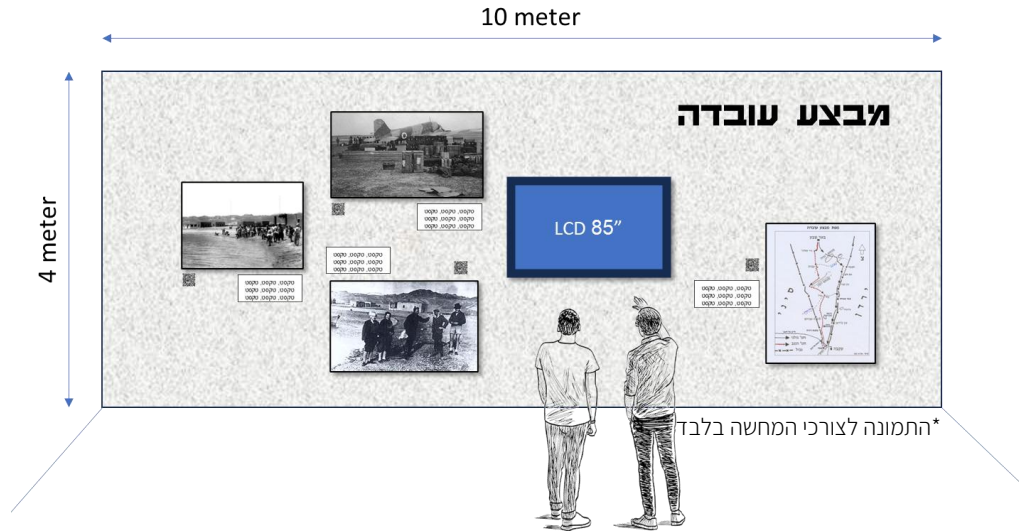
- בשילוב (עם מסך LCD) יותקנו תמונות ולצידם, שלטים וכיתובים
- תמונות בגדלים שונים ליצירת תחושת קולאג' ותערוכה היסטורית

3. QR קוד

- QR קוד יאפשר למבקר לקבל לינק לצפייה בסרטי וידאו נוספים שיציגו מהלך הסבר והדרכה מעמיקים יותר

4. חלוקת הנושאים

- כל חושה תשקף אספק מסדרת הנושאים והתכנים שיוגדרו
- המבקרים יוכלו לסייר בחושות השונות ולקבל הבנה מעמיקה על הסיפור ההיסטורי
- מהלך הביקור אינו מחייב את המבקר לעבור על פי סדר מסוים

*התמונה לצורכי המחשה בלבד

מודל המפה

עקרונות מודל המפה

- יציקת תבליט של אתר אום רשרש והאזור עם ציון מיקום תחנת אום רשרש
- הצגת נתיב הכניסה של הג'יפים של חטיבת הנגב ממערב (דארב אל חאג')
- הצגת אוניות תרשיש ביום סוף לסמל את תקופת שלמה המלך ומלכת שבא

הצגת קווי הגבולות והדרכים העיקריות

- המודל יראה בקווי מתאר כלליים את קווי הגבול בתקופה העות'מאנית לעומת תקופת המנדט הבריטי
- כמו כן את הדרכים העיקריות ששימשו את המבקרים באזור בתקופות השונות

הצגת שמות היישובים והמונחים ההיסטוריים

- הדגשת שמות היישובים ההיסטוריים והכינויים שהיו נהוגים אז, כגון "מרשש" או "עציון גבר", והקשרים ביניהם לבין מקומות מוכרים כיום באילת וסביבותיה.

שימוש חינוכי ותיירותי

- המפה תאפשר למורים, מדריכים ומבקרים להבין בצורה מוחשית את הקונטקסט ההיסטורי של המקום, ותשמש כלי עזר להדרכות, סיורים ותצוגות קבועות או זמניות באתר.
- המודל יכלול גם רמקול פנימי וחיישנים לקבלת מידע קולי לפי מספר נקודות עיקריות.

שילוט והכוונה

- בהיקף השטח האתר ל אום רשרש, יותקנו 6 שלטים.
- מטרת השלטים לאפשר מתן מידע, הכוונה ומשיכת הקהל.
- ניתן יהיה להוסיף בשלטים גם QR קוד להרחבת המידע והידע.
- אופי השלטים יהיה חלק מהקונספט המוצע.
- המידע והמיקומים הסופיים יבוצע בתיאום ובאישור עם המזמין

*התמונות לצורכי המחשה בלבד

מהלך ומשך הביקור

- 1 קהל חופשי
 - שוטטות פיזית באתר באופן חופשי
 - התבוננות בתמונות ובמסכי הוידאו
 - העמקת ידע דרך סריקת ה-QR למיניהם
 - משך הביקור (בלתי מוגבל) – צפי למשך ביקור של כ-60 דקות
- 2 קבוצות מודרכות
 - קבוצות כגון כיתות או קבוצת פנסיונרים, ועדי עובדים וכדומה
 - תיאום ביקור מראש ותשלום למדריך מלווה
 - גודל קבוצה עד 50 (אוטובוס)
 - ריכוז הקבוצה להיכרות ואוריינטציה של מהלך הביקור
 - תיאור כללי של ההיסטוריה של אום רשרש
 - חלוקת הקבוצה לקבוצות משנה וסיור בין נקודות העניין השונות
 - ריכוז הקבוצה מחדש וסיכום הביקור
 - משך הביקור – כשעה וחצי

לוח הזמנים

לוח הזמנים המוצג להלן הנו לוח זמנים אופייני לתהליך
משך הכולל של הפרויקט ינוע בין 32-40 שבועות

ID	Task Name	Duration	Start	Finish	Qtr 3, 2025			Qtr 4, 2025			Qtr 1, 2026			Qtr 2, 2026
					Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	
1	הכנת מכרז	4 wks	06/07/25	31/07/25										
2	תחרות קונספט	6 wks	01/08/25	11/09/25										
3	גיבוש קונספט סופי	2 wks	12/09/25	25/09/25										
4	תכנון	6 wks	26/09/25	06/11/25										
5	רכש והפקה	10 wks	07/11/25	15/01/26										
6	התקנות	6 wks	16/01/26	26/02/26										
7	הדרכה והכשרה	1 wk	27/02/26	05/03/26										
8	מסירה ופתיחה לקהל	0 days	05/03/26	05/03/26										

תקציב הפרויקט

תקציב הפרויקט המוצע הנו 3.2 מיליון ₪ (לא כולל מע"מ)
התקציב כולל תכנון וביצוע 31 שנות אחריות
(האחריות אינה כוללת ונדליזם או כח עליון)
הטבלה והפריטים המוצגים להלן הנם עקרוניים ולהמחשה
בלבד ומהווים בסיס עקרוני לניתוח התקציב המוצע.

#	תחום	נושא	תיאור
1	תפאורה ושילוט	הפקת תמונות לתלייה בחושות	סריקה והפקת קבצי תמונות הדפסת תמונות ומסגור לתנאי חוץ באילת תלייה ועגינת תמונות כמות – 12-15 תמונות בגדלים משתנים אחריות ל3 שנים
2	תפאורה ושילוט	הפקת עמודי שילוט ברחבי האתר	עיצוב עמודי שילוט ומידע הפקת תמונות, שילוט ועמודים עבודות התקנה בשטח כולל יסודות לפי הנדרש כמות מוערכת – 6-8 עומדים אחריות ל3 שנים
3	תפאורה ושילוט	מודל מפה	תכנון ועיצוב מודל מפה תלת ממדי עשוי אלומיניום עמיד לפגעי מזג האוויר אחריות ל3 שנים
4	מולטימדיה	מסכים ורמקולים	תכנון מערכות מולטימדיה התקנת מסכי LCD בכל 5 החושות, בין מסך 1-2 לחושה כל המסכים ממוגנים מפגעי מזג האוויר ומותקנים בצורה איכותית לכל המסכים יש יכולת הקרנה באור יום ("ניט" גבוה) התקנת רמקולים בכל אחת מחמשת החושות (עמידים בתנאי חוץ באילת התקנת מסכי LCD בתוך החושה המשוחזרת
5	מולטימדיה	מסד מולטימדיה	התקנת מסד מולטימדיה וארון ייעודי לתנאי חוץ
6	מולטימדיה	כבילה, התקנה ואחריות	כבילה בשטח על בסיס תוואים וצנרת של קבלן חשמל התקנה כל הציוד אחריות ל3 שנים
7	תוכן	הפקת תכנים	הפקת סרטים לכל המסכים בכל אחת מהחושות הפקת סרטונים לצפייה דרך מכשירים ניידים הפקת אפליקציה להעמקת ידע הפקת פסי קול לאזור מודל המפה, דגל הדיו, החושה המשוחזרת ולזור השטח הפתוח (מאחורי החושות)
תקציב		₪	3,200,000

עמידות בתנאי מזג אוויר וונדליזם באילת

עקרונות כלליים

1. כל האלמנטים באתר יהיו עמידים לתנאי חוץ קיצוניים: שמש חזקה, חום גבוה, רוחות חזקות, חול, לחות נמוכה ולעיתים שיטפונות.
2. האתר פתוח לקהל ללא פיקוח קבוע, ולכן יש להבטיח עמידות בפני ונדליזם, גניבה, ותחזוקה מינימלית לאורך זמן.
3. שלטים
 - חומריות – כדוגמת אלומיניום, נירוסטה או פלדה מגולוונת עם גימור מגן UV ובתיאום ובאישור המזמין בלבד
 - הדפסות – על גבי חומרים כגון דיבונד, זכוכית מחוסמת/פוליקרבונט והגנת אנטי גרפיטי
 - התקנה: עיגון תת-קרקעי בעומק מינימלי של 40-60 ס"מ עם עוגני בטון / יסוד פלדה, ללא ברגים חשופים.
4. מסכים ורמקולים
 - יעודיים לתנאי חוץ (Outdoor displays)
 - עמידות: הגנה בפני אבק, חול, מים והתפרצות חום (טווח פעולה מינימלי עד 50°-60° צלזיוס)
 - מיגון: במידת הצורך, קופסת מתכת נעולה עם זכוכית מחוסמת עבה (לפחות 6-8 מ"מ), עמידה בפני מכות וונדליזם.
5. כללי
 - עמידות UV: חומרים שאינם מתייבשים/מתפצלים.
 - קיבוע לקרקע באמצעות בטון מזוין או מסילות פלדה מחוזקות.
 - הברגה נסתרת או מוגנת (בטחונות) בכל רכיב.
 - ההצעה תכלול שליטה ובקרה מרחוק בעזרת מודם/ים סלולריים בכדי לבצע תחזוקה וטיפול בתקלות מרחוק וכן לאפשר שינויים בתכנותם מרחוק.
 - המערכות יותקנו על גבי מתקנים ועמודים ייעודיים ו/או על הקרקע באזורים שאושרו מראש ובכתב על ידי המזמין. כל המתקנים יימסרו כאשר הם מוגנים למניעת פריצה וונדליזם.

באילת, העיר הדרומית ביותר בישראל, שוררים תנאים אקלימיים מדבריים קיצוניים עם טמפרטורות גבוהות מאוד בקיץ.

בשל השילוב של טמפרטורות גבוהות ולחות ייחודית באירועים מסוימים, מדד עומס החום באילת בקיץ עשוי להגיע לדרגות "קיצוני" ואף "מסוכן", במיוחד ביולי-אוגוסט בשעות הצהריים.

מצד שני, למרות שימי גשם הם דבר נדיר באילת, יכולים להגיע ממטרי גשמים קצרים אך חזקים – מה שמגביר את הסכנה לשיטפונות בזק. ולעיתים, התשתיות מתקשות להתמודד עם כמויות גדולות בפרק זמן קצר, מה שגורם להצפות משמעותיות.

בשל כך חשוב יהיה להגדיר את סוג הציוד העמידות שלו וההגנות הנדרשות בכדי לעמוד בתנאים מזג האוויר באילת.

כמו כן יש לקחת בחשבון את העובדה כי אתר אום רשרש הנו אתר פתוח לקהל הרחב, יום ולילה והציוד שיוותקן בו חייב להיות מותקן בצורה בטוחה בכל ההיבטים.

המזמין מבקש במסגרת הצעת הקונספט התקנת קבע בתנאי חוץ (outdoor של מערכות מולטמדיה ואינטראקטיב, לרבות מערכת סאונד, שליטה ובקרה מותקנים בתנאי חוץ עמידים מפגעי מזג האוויר ובעלי אמינות גבוהה בתחזוקה.

תחרות הקונספט

תכולת העבודה

1. החברה הזוכה מחויבת לתכנון וביצוע כלל מרכיבי הפרויקט על פי המפורט בפרוגרמה, הן תכנון והן ביצוע על פי הקונספט שהוצע על ידיה ואושר על ידי המזמין.
2. תכולת העבודה כוללת את כל מרכיבי ושלבי הפרויקט לרבות, מערכות מולטימדיה, תכנים ואפליקציות, מיתוג וגרפיקה, תפאורה, אביזרים, ריהוט ופיסול, תיאום הנדסי, בטיחות ונגישות.
3. תכולת העבודה כוללת תיאום תכנון עם המתכננים והיועצים מטעם המזמין לרבות יועצי חשמל, קונסטרוקציה, בטיחות, ונגישות.
4. תכולת העבודה כוללת את ניהול הפרויקט, ניהול העבודות בשטח וניהול הבטיחות בעבודות לרבות ניהול יומן עבודה באתר העבודה.
5. תכולת העבודה כוללת מסירה, מסירה והכשרה, אחריות ושירות 365 חודשים מאישור המסירה.
6. על המציעים לקחת בחשבון כי הציוד המוצע על ידם יותקנו בתנאי חוץ ולשם כך יהיו עמידים מפגעי מזג האוויר ובעלי אמינות גבוהה לצרכי תחזוקה. ציוד רגיש לפגעי מזג אוויר יותקן בקופסאות מגן ייעודיות.
7. כל ביצוע התכנון וביצוע העבודות במתואם עם תקנות הנגישות בישראל. יועץ הבטיחות והנגישות הנו באחריות הספק הזוכה.

- תחרות הקונספט תתבסס על העיקרון של Design to Budget, על פי עיקרון זה יתבקשו המציעים להכין הצעה קונספטואלית חווייתית המותאמת לתקציב המטרה כמפורט בפרק התקציב.
- הקונספט צריך להציג את החוויות בשטח "התצוגות והחוויות" כמפורט בפרוגרמה. מתוך תחרות הקונספט תיבחר החברה הזוכה אשר תהיה אחראית לתכנון וביצוע החוויות.

תכולת הצעת הקונספט

הצעת הקונספט צריכה להציע ניתוח והתייחסות לאלמנטים הבאים:

1. מרחבי הפעילות

- ☐ ניתוח אזורי הפעילות המיועדים.
- ☐ ניתוח תצורת הפעלת הקהל וכמות הנגיעות והמעורבות.
- ☐ ניתוח תצורת הצפייה של הקהל הלא פעיל
- ☐ ניתוח מעגלי הסאונד וקשרי הגומלין בין אזורי הפעילות השונים

2. אופי התכנים והחווייה

- ☐ הצעה לשם לחוויה (או מספר אופציות).
- ☐ מה הרעיון המארגן (הנרטיב) של כל אחד מהמיצגים.
- ☐ מה צפויה להיות חווית המבקר.
- ☐ דוגמאות לצורך ההמחשה (הדמיות, פוטושופ, רפרנסים, אחר).
- ☐ דוגמאות מהעולם ו/או מאתרים אחרים.

3. הטכנולוגיה

- ☐ סכמה עקרונית של המערכת הטכנולוגית.
- ☐ הערכה של כמות הציווד
- ☐ מיפוי עקרוני של נקודות השימוש במרחב.
- ☐ תוספות טכנולוגיות אחרות כחוויות.
- ☐ עקרונות המיגון על הציווד.
- ☐ סכמת מלבנים לעקרונות כלל המערכת ומרכיביה.
- ☐ ההתממשקות לתשתיות החשמל של העירייה.
- ☐ ניתוח תקציב הפרויקט (בהערכות ראשוניות)

4. ניסיון

- ☐ הצגת הניסיון לפרויקטים קודמים
- ☐ הצגת צוות הפרויקט בדגש על:
- ☐ מנהל הפרויקט
- ☐ מנהל הקריאייטיב
- ☐ יועץ המולטימדיה

5. לו"ז ותקציב

- ☐ ניתוח לו"ז הפרויקט
- ☐ ניתוח תקציב הפרויקט